

אשר חתמה

ומה שכתבו לקמן דאעפ"י שלא החזיק שלש שנים
נאמן לומר דדר ביה חד יומא, היינו כשהוא
בעצמו לא החזיק שלש שנים רק בצירוף המוכר לו
דלית ליה מיגו דמינך זבינתה. ומ"מ אם דר בה
המוכר יום אחד טענינן ללוקח, דבצירוף שניהן היה
חזקה, ואין זה נוגע לפלוגתת ר"י ורשב"א, ודוק.

ומה דלא ניהא להו לרבוותא לומר דקמי ידי
זבנה אין זה חזקה שיש עמה טענה, ונראה
דסברי דדוקא המחזיק בטענת עצמו הוה חזקה בטענה,
אבל הטוען קמי ידי זבנה פלוני המוכר לי, אפשר
משום דאמר בדדמי היינו שמחזיק המוכרה אצלו
למהימן ואינו משקר ומתחזק בהוספת דברים קמי
ידי זבנה, ודוק.

בא"ד נראה לרשב"א כו' ואומר ר"י דלא דמי,
דהכא אם היה רוצה המוכר לזכות בטענה
זו לא היה מעכבה הלוקח שהרי יודע שהיא שלו.
פירוש דבריהם תמצא ברמב"ן. אך אפשר דכונתם
עוד דאילו היה השתא המוכר טעין דלא היה שלו
מעולם לא היה מחזיקה, ושוב ליכא מיגו דניהא ליה
טפי למטען טענה דלוקים ארעא ביד לוקח כי היכי
דליקום בהימנותא, כמו בב"מ (ט"ו:) אף דל"ד להתם
דהתם הנגזל חוטף השדה מידו משא"כ הכא שהוא
עצמו אינו רוצה להחזיקה, מ"מ הוה סברא מעליא
לאגרועי מיגו דיליה, ובטלו דברי הקצוה"ח (קמ"ו
ס"ק י"א) עיי"ש, מ"מ סברתם צ"ע דהלוקח ישמע
מהמוכר שלקחה מיניה רק בב"ד מוכרה לטעון הכי
שלא היה שלו מעולם, אך דא בדותא, ודוק היטב.

ל"א ע"ב ב' כיתי עדים המכחישות זו את זו כו'.
קצ"ע לפי שהעלו הש"ך (סי' ל"א סק"א)
והאחרונים דשני עדים המכחישים זה את זה פסולים
אח"כ מלהצטרף ולהעיד ביחד להעיד עדות אחרת
דממנ"פ העיד חד שקר בפני ב"ד, וגם מעד אחד
נעשה פסול בפני ב"ד, וכן הסכים התוספות רי"ד
(לקמן מ"א) דלא כהר"י הזקן יעו"ש ט). א"כ אחד
שהעיד שפלוני חייב לראובן מנה ונשבע בב"ד ונפטר,
א"כ ממנ"פ פסול או הנשבע פסול שנשבע בשקר או
העד פסול שהעיד בשקר, ותו פסולים להצטרף

יחד ולהעיד על עדות אחרת, היינו העד והנתבע,
ולומר דאין העד נעשה חשוד עפ"י שבועת הנתבע
דאיהו הוי נוגע, זה דחוק, וסוף סוף חד מנייהו פסול.
והנראה דתלינן שהעד כשר ומה דקא משתבע פלוני
שמא מלוה ישנה יש עליו ולקושטא קא משתבע
ואע"ג דאם באו עדים ואסהידו ששקר נשבע מפסל
ולא תלינן שמלוה ישנה היה לו עליו, וחילוק כזה
תמצא בתוספות (ב"מ ה') בשם רי"ח דמי שנודע
ודאי שגזל מיפסל אשבועה, אבל חשוד אממון לא
חשוד אשבועתא דאמרינן דשבועה חמירא ליה עיי"ש,
כן הכא כיון דלא ידעינן ודאי לא מיפסל ותלינן בכל
מילי ובמלוה ישנה, ודוק.

שם תוס' ד"ה וזו. לפי המבואר ברמב"ן אפשר
לגרוס "ועוד", דלא כרש"א ט').

ל"ג ע"א רשב"ם ד"ה א"ל, ואי נמי מלוה על פה
הוא כי גדלי ישבע ויטול כדא"ר פפא.
רהיטת לישנא נקט לרב פפא גובה מע"פ בשבועה
מגדולים, ועיין ביאורי הגר"א (סימן ק"ח ס"ק א') ודוק.

שם קריביה דרב אידי בר אבין, אפשר דפלוגתתם
אם חשיב יורד ברשות כיון שבב"ד אינו
יכול להוציאו מן השדה או לא, אך רחוק הוא, ודוק.

שם תוס' ד"ה ה"ג לסוף אודי ליה וא"ת כו' כיון
שהקרקע יוצא מתחת ידו גם הפירות ישלם
כו'. ולעד"נ דוקא הכא אמרינן דבעידנא דירד פלוני
לנכסיו אז היינו מסופקין מי הוא קרוב טפי ולא
היה שום בירור, ועכשיו הוברר בעדים דרב אידי
קרוב וא"כ הוא ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי,
א"כ עכשיו דנין כאילו היה הבירור קודם שירד
פלוני לנכסיו וא"כ חייב לשלם באכילת הפירות כי
הודה שאכל דאנן תפסינן לגבי קרקע שהוא ודאי,
ודוק. אבל התם גבי חד סהדא ובג' שנים בלא סהדא,
היינו משום דאיהו טעין קודם אכילת הפירות היה
לי שטרא, ועכשיו נאבד שטרי ונולד לך הספק, א"כ
אינך צריך לדון על אכילת הפירות קודם ואין לך
להוציא רק הקרקע דאנא לא הודתי לך כלום, ודוק.

והנה זה זמן כביר הקשיתי על התוספות לקמן
(עמוד ב') ד"ה ואי טעין, וא"ת כי לא אמר

ולחלק בין ספיקא דתרי ותרי לספיקא דדינא, עי' אר"ש
הל' טוען ונטען פט"ו ה"ט.

ט) עי' אר"ש הל' עדות פכ"ב ה"א ד"ה נסתפקו.

ט*) דף ל"ב ע"ב תוס' ד"ה והלכתא, וצריך לדחוק ולפרש

נמי לפירות ירדתי אלא דאייתי סהדי דאכל ב' שנים יהא נאמן בטענתיה במיגו דאי בעי אמר לפירות ירדתי כו'. דלפמ"ש הכא אף אם הוי מיגו מ"מ כיון דדל טענתיה מכאן ותגבה משום סהדי, ומיגו לא שייך דמהימן דהא על הקרקע לא נאמן, וזה דבר תמוה [וכתובה היא בחידושי לקמן מזה ע"ש].

אולם התבוננתי וא"ש, דנחזי דכבר פירשתי בחידושי לב"ק (ק"י:) על הך דכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי היינו משום דהיה מצי טעין לפטורא כהעדים היינו פרעתי, ולכך כי טעין לא לויתי הוי מכחיש העדים במה שמעידין לזכותו שפרע, אבל מידי אחרינא לא. וא"כ א"ש טובא גם הכא, דלעיל אילו הוי אמר אנא קריבנא טפי מ"מ מצי לומר לא אכילנא, וכן גבי חזקה הוה מצי טעין אכילנא טפי מכורא מעט כמו שפירש הרשב"ם (ע"ב ד"ה והדרא פירי) ומ"מ הוי חזקה, א"כ כי טעין אכילנא פירות הוי כמאה עדים במאי דאסהיד לגבי חובתיה, ואם תאמינו מטעם מיגו הלא ע"כ הקרקע תוציא מידו ואינו נאמן דאיהו קרוב טפי ואיהו קנה קרקע זה, אבל מ"מ לא נוכל לחייבו עפ"י עצמו במה שאינו מודה שחייב, וע"כ חזינא כיון דידעינן מפי סהדי דלא אכיל פירות, אך הא איהו מודה שאכל ונאמן לחובתו יותר ממאה עדים וע"כ מוציאין ממנו הפירות דלא עדיפא כח המיגו מן סהדי, אבל כאן הרי איכא מיגו [לפום ס"ד מיגו לחצי טענה], ואם תאמר הא איהו אסהיד דלא ירד לפירות וא"כ ישלם, זה אינו, דמאי דהעיד לחובתו דלא ירד לפירות, אילו הוי סהדי דירד לפירות הוי פטור משום דהא דטעין משום שרוצה גם הקרקע לזכות, וא"כ במה שמעיד שלא ירד לפירות זה הוא לזכותו ואינו מוכחשין העדים מפיו לזכותו שירד לפירות, ושוב כי אית ליה מיגו לא מחייב עפ"י טענתו זאת לשלם הפירות, לזה מוכרחין לתרץ דאין מיגו לחצי טענה שום מיגו, ודוק היטב כי זה נכון למעיין בעיון דק"י.

שם בסוה"ד וליכא למימר דנאמין לו שאכלה שלש שנים אבל לא נאמין שלקחה אלא בגזל כו'. יש להסתפק בכונתם אם חשבי לזה לתרתי דסתרי או לא, ועיין ב"מ (ק"י) ודוק.

(י) עי' או"ש הל' יבום וחליצה פ"ג ה"א.

ע"ב ארעא אמרינן ליה אחוי שטרך. מה שהקשה בתוספות רעק"א על הרמב"ן, אם כי קושיתו עצומה דהא כיון דמצי אמר להד"מ שוב לא שייך לא חציף [והרש"ש טעה] מ"מ לק"מ דסמך התם על המיגו ולא אודהר בשטריה, אבל גבי לא חציף מ"מ היה ליה ליוהר. להבא בשטר משום קרקע, דע"ז לא פריך א"ה ארעא נמי כמור"ש התוספות. אך הרמב"ן גופיה פליג על תוספות בפירושא דא"ה אפילו קרקע נמי, והדק"ל.

והנראה דטעמו דהירושלמי שמביא הרמב"ן, כיון דאין דרך בני אדם לקצוץ דקלים הוה מיגו במקום עדים לומר דהבעל הדקל צוה לקצוץ, משא"כ לא חציף ומיגו דאמר אתה מסרת לי אמרינן דאתרעי גבי ידיה, דקוצץ הדקל, שוב אמרינן דאיהו קנה ומהימן הוא לומר אתה צוית לקצוץ וקצץ, ומשום הכי אינו נאמן במיגו דבעל האילן צוה לקצוץ לומר עליו מילתא דאין דרך בני אדם לעשות, ומשום דחזינן דאשתני דעתיה ישתנה דעת כל בני אדם, וז"ב למאד.

אך קשיא לדברי הרמב"ן דפירש דהקושיא קאי על קרקע גופא, הלא אי טעין המערער בתוך ג' לפירות הורדתיך בודאי מהימן דתו ליכא חזקת דלא חציף אינש, דחציף וחציף שפיר כמובן, א"כ ה"ג יש להמערער מיגו דאי בעי אמר לפירות הורדתיך. וליכא לתרץ דרוצה ליתבע הפירות דראה לקמן (ל"ה:) ברמב"ן דמקשה כה"ג ולא מתרץ כן ומדחה מזה פירוש המחברים, וכן ליכא למימר דלא חציף אלים ממיגו מד' לקמן, דא"כ גם לאחר ג' שייך דלא חציף, וליכא ריעותא דשטרא גבך היכן הוה, ואפילו הכי סבר לקמן הרמב"ן מיגו.

ונראה דלאחר ג' לא מהני טעמא דלא חציף אינש דכמו דנאמר על המחזיק נאמר על המערער לבטל חזקת אידך ולאוקמיה בחזקת בעלים הראשונים, ודוקא בתוך ג' פריך הגמרא דעל המערער לא שייך זה, דעדיין לא אתחזק הך בשדה, וזה גופיה טעמא דעד ג' שנין מזדהרי בשטרי משום דעדיין אינו מחשב שיבטל דעת המוכר מלעשות עצות איך להשיגה כמקדם, משא"כ לאחר ג' שכבר נתפרסם לשדהו ונתחזק בה המוכר, ודוק כי זה חדש, ובטלה קושית הכת"פ.